

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Editorial

Karanténa 2.0

Otázka IVK: Vakcinace proti Covid-19?

(Ladislav Jakl, Roman Šmucler, Martin Červíček, Jiří Beran, Jan Hrnčíř, Jan Keller, Zdeněk Koudelka, Vít Zvánovec, Michal Semín, Daniela Kovářová, Tomáš Břicháček, Jan Kudrna, Jan Žamboch, Daniel Kaiser, Luboš Zálom, Petr Kolman, Dušan Šrámek)

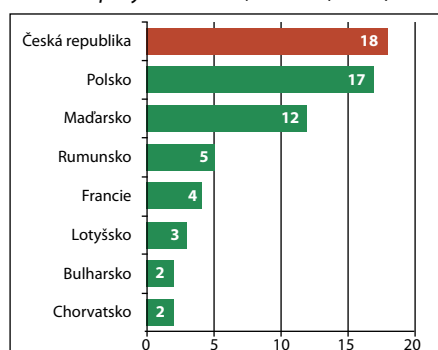
Nestrašte nás PSEM

Ochutnávka z připravované knihy

PROSINCOVÝ GRAF IVK

PF 2021

Produkce kapra obecného ve vybraných evropských zemích (v tis. tun, 2017)

Zdroj: Statistika a my, 2020

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 21. 12. 2020

Karanténa 2.0*

Úvod nové knihy

Václav Klaus

Dne 9. dubna 2020 jsem dopsal úvod ke knížce Institutu Václava Klause *Karanténa*. Spěchali jsme. Chtěli jsme rychle, již v průběhu první karantény, říci jasná, zklidňující, veřejnost nestrašící slova. Chtěli jsme přispět i k hledání racionální politiky vlády. Knižka vyšla v rekordním čase dvanácti dnů (21. dubna). Byli jsme rádi, že si našla své čtenáře, díky této knížce a díky našemu intenzivnímu vystupování v médiích jsme se stali jistým symbolem (nebo jedním ze symbolů) protivení se panice, strachu a překotně zaváděným opatřením státu.

Vidíme, vnímáme, cítíme veliké ohrožení lidské společnosti, resp. její dosavadní podoby.

Panice, strachu a bezprecedentnímu zastavování normálního lidského života a mezilidských kontaktů jsme samozřejmě nemohli zabránit. Snad jsme někomu dali naději, že je možné se protivit a že je možné o tom všem uvažovat racionálně.

Již dva měsíce od okamžiku, kdy se slovo Covid-19 objevilo, bylo vidět, že rychlé šíření této nemoci téměř po celém světě rozděluje společnost – jak já zkratkovitě

Již na jaře rozdělovala tato epidemie naši společnost, teď na podzim se zdá být toto rozdělení ještě hlubší.

a s nadsázkou říkám – na „rouškaře“ a „nerouškaře“, neboli na ty, kteří se této, v minulosti neznámé nemoci z racionálních či iracionálních důvodů bojí a kteří proto politiky a médií vytvářené atmosféry podléhají, a na ty, kteří se vylekat snadno a rychle nenechají, kteří jsou schopni s jistotou mírou rizika žít a pokračovat ve svém normálním životě – byť mimořádně nepřiznivé ovlivněném – státem organizovanými omezeními. Od počátku jsme patřili mezi ty druhé.

* Úvod nové knihy Václava Klause *Karanténa 2.0*, Institut Václava Klause, Praha 2020.

Dnes, když začínám diktovat první věty pokusu o pokračování v analýze probíhající epidemie a s ní spojených extenzivních, v mírové době neznámých zásahů našeho státu (a velmi podobných zásahů mnoha dalších států) do životů milionů lidí a jejich svobody, je 9. listopadu. Je to shodou okolností přesně sedm měsíců od dokončení psaní knížky první.

Vycházím z – jistě diskutovatelné – hypotézy, že se za tuto relativně krátkou dobu cosi významného s lidskou společností stalo, a to jak v naší zemi, tak v zemích dalších. Proto tato druhá knížka. Bez této hypotézy by tato knížka neměla smysl. Stačily by úvahy medicínského typu a těch bychom se jistě nezúčastňovali. Vidíme,

EDITORIAL

Na jaře jsme se v počátcích karantény ptali v březnové a dubnové anketě, jestli je dnešní „moderní svět“ tolik jiný než dřív, jak bude svět po pandemii změněn a zda a jak je možné tomu čelit. V „předmluvě“ dubnové anketní otázky jsme psali, že „po měsíci v karanténě je leccos jasnější“. Už tehdy jsme byli přesvědčeni, že „pandemie koronaviru ke katastrofě globálních rozměrů, alespoň na základě vývoje posledních týdnů, nesměruje. To stejné však nelze říct o reakci na koronavirus. Zdá se, že nositelem změn světa, tak jak ho známe, bude spíš přehnaná reakce na virus, a nikoli virus sám. Teze, že svět se zásadně změní, neboli že se musí zásadně změnit, zároveň vycházejí (nepřekvapivě) ze stále stejných pokračářských kruhů jako dopsud. Proti těm jsme se my vymezovali před pandemií a činíme tak i dnes. Náš konzervativní přístup ke světu je dlouhodobě znám, netoužíme svět měnit jako jiní.“ V nové knize *Karanténa 2.0* to Václav Klaus říká ještě trochu jinak: „staré argumenty platí, ale je třeba je doplnit“. Úvod této nové knihy Vám nabízíme na prvních stranách posledního vydání *Newsletteru IVK* v letošním roce.

Když už jsme připomněli březnovou a dubnovou anketu, stojí možná za to se v závěru roku ohlédnout i za těmi ostatními. Jsou svého druhu kronikou končícího roku. V lednu jsme se na stránkách *Newsletteru* ptali, zda *jsme ve válce*

(Pokračování ze strany 1)

s *Íránem?*, vzpomene si dnes ještě někdo na toto téma? V únoru jsme v podstatě „nevinně“ diskutovali o tom, *zda je zvýšení úrokových sazeb Českou národní bankou správný krok*. Už v této anketě se poprvé objevilo slovo koronavirus a sazby, jak známo, šly jen o několik málo dní později s první karanténou zpátky dolů. O třetím a čtvrtém měsíci již byla řeč, v květnu jsme měli starost už mnohem konkrétnější, a po respondentech jsme chtěli vědět, *kde, popřípadě co konkrétně by navrhovali škrtnout ve státním rozpočtu*. V červnu jsme sledovali dění za oceánem a ptali se *co se to děje s USA?* Dění v Americe pak reflektovala i naše letošní nejprodávanější kniha *Sebedestrukce Západu*, která vznikla v následujících měsících. Po covidově klidných prázdninách jsme v září připomněli *20 let od vzniku krajů* kritickou diskusí o jejich užitečnosti. V říjnu už ale bylo jasné, že ani rok 2021 nebude jednoduchý, a tak se vrátilo na stránky našeho měsíčníku opět (věčné) téma *rozpočtu a jeho obřího schodku*. Listopadová anketa reagovala na výsledek ale hlavně průběh amerických prezidentských voleb, ptali jsme se v ní, *zda máme jít vstříc zjednodušování volebního aktu?* Poslední čtvrtinu roku jsme prožívali opět s řadou covidových omezení, v prosinci tak uzavíráme rok 2020 otázkami nad *vakcinací proti Covidu*.

Tak jsme tedy viděli některá témata právě končícího, velmi nestandardního, roku 2020 my. Chceme věřit, že ten následující bude klidnější. Přejme si, aby tomu tak bylo. Radostné Vánoce a vše dobré.

Filip Šebesta

vnímáme, cítíme veliké ohrožení lidské společnosti, resp. její dosavadní podoby. Je povinností vyslovovat naše pochybnosti o tom, že není pravda, že se nic neděje, že je to jen dočasný výkyv, že je to jen nemoc, nahlas.

Covid vytvořil nejen novou realitu, ale vytvořil také novou realitu umělo, kterou představují zejména obrázky v médiích.

První Karanténu jsme psali při prvním „karanténě“, při prvním lockdownu, jehož jsme byli kritickými a vzpouzejícími se objekty. Samo slovo lockdown tehdy, na počátku, ještě nepatřilo do našeho slovníku. Tehdy to byl výraz cizí, který znali jen anglicisté, od té doby se stal téměř češtinou. Je to už „a new normal“, nová normalnost, stejně jako mnoho dalších, v dubnu 2020 ještě nepředstavitelných věcí.

Strach a úzkost lidí rychlým tempem narůstají, což je daleko větší problém než covid samotný.

Již na jaře rozdělovala tato epidemie naši společnost, teď na podzim se zdá být toto rozdělení ještě hlubší. Rozděluje přátele a dělá z nich nepřátele. Rozděluje kolegy v práci na ty, kteří do práce chodí rádi a na milovníky „houmofisů“. Vyvolává napětí v rodinách mezi obávajícími se a údajně nezodpovědnými. Rozděluje lidi na ulicích na usmívající se a mračící se, na klidné a vylekané, na atakující neorouškové a na ty, kteří se snaží i při nepochybně nenulové míře rizika žít i nadále co nejlépe podle svých vlastních představ. Tak ostré

rozdělení společnosti jsme ještě nezažili, ani my nejstarší. Po únorovém komunistickém puči v roce 1948 byli ti, dnes žijící, ještě malí a těch starších než já je už relativně velmi málo (jen 4,5 %).

Klíčovým momentem, a v jistém smyslu i symbolickým předělem posledních devíti měsíců byl v naší zemi „duceovský“, pečlivě naaranžovaný a zřejmě i dlouho nacvičovaný projev ministra Prymuly, který se měl stát odrazovým můstkem k rozhodujícímu nároku ke změně poměrů v naší zemi. Zatím jim to nevyšlo, ale radovat se nesmíme.

Výrazně se za těchto několik měsíců změnila role státu ve společnosti – z instituce, která ve svobodné společnosti hraje pouze okrajovou roli, se stát přetřansformoval v hlavního, všudypřítomného demiurga každé minuty našich životů.

Covid vytvořil nejen novou realitu (která je nesporná, viditelná, ne-li „hmatatelná“ a měřitelná), ale vytvořil také novou realitu umělo, kterou představují zejména obrázky v médiích. Nejčastějším záběrem v televizi jsou injekční jehla zabodávaná do ruky člověka, pacient – téměř ve skafandru – ležící na jednotce intenzivní péče, stavba obří vojenské polní nemocnice (kde dosud není a pravděpodobně nikdy nebude žádný pacient) a policejními vozy obklopených pět sanitek, které převázejí pět pacientů s covidem ze Zlína do Prahy. Nevylučuji, že mají jiní lidé před očima trochu jiné obrázky, ale moc se asi lišit nebudou.

Záměr toho všeho je jasný – vytvořit co největší drama a pomocí něho změnit svět.

NOVINKA

Karanténa 2.0 navazuje na knihu *Karanténa*, kterou Václav Klaus a kolektiv Institutu Václava Klause napsali při prvním lockdownu na přelomu března a dubna 2020. „Chtěli jsme tehdy říci jasná, zklidňující, veřejnost nestrašící slova. Chtěli jsme přispět i k hledání racionální politiky vlády,“ píše Václav Klaus v úvodu k nové knize.

Již na jaře rozdělovala tato epidemie naši společnost, teď na podzim se zdá být toto rozdělení ještě hlubší. Rozděluje přátele a dělá z nich nepřátele. Rozděluje kolegy v práci na ty, kteří do práce chodí rádi a na milovníky „houmofisů“. Vyvolává napětí v rodinách mezi obávajícími se a údajně nezodpovědnými. Rozděluje lidi na ulicích na usmívající se a mračící se, na klidné a vylekané, na atakující neorouškové a na ty, kteří se snaží i při nepochybně nenulové míře rizika žít co nejlépe podle svých vlastních představ. Výrazně se za několik posledních měsíců změnila role státu ve společnosti – z instituce, která ve svobodné společnosti hraje pouze okrajovou roli, se stát přetřansformoval v hlavního, všudypřítomného demiurga každé minuty našich životů.

Situace je i není nová, staré argumenty platí, ale je třeba je doplnit. Už v předmluvě první knížky autoři psali, že se bojí více lidí než virů. Teď je zcela jasné, že poměr tohoto „bání se“ se více a více vychýlil k obavám z toho, co se děje v lidské společnosti v její mimomedicinské sféře. Proto vznikla *Karanténa 2.0*.

Na rozdíl od první knížky je autorským textem, ale vznikala na základě rozsáhlých diskusí uvnitř Institutu Václava Klause. „Těžil jsem jak z písemného, tak z osobního kontaktu s řadou špičkových představitelů naší lékařské obce, ale nikoho z nich za obsah této knížky neviním. Vinen jsem opravdu jen já,“ dodává autor.

120 stran, 220 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

Německý filosof Egon Fleig porovnává v posledním čísle dvouměsíčníku CATO tyto mediální symboly se známými Platonovými mihajícími se stíny na stropu jeskyně a ptá se, nakolik jsou realitou a nakolik jsou lidem za realitu pouze vydávány. V každém případě se ukazuje, že tyto „stíny“ působí. Strach a úzkost lidí rychlým tempem narůstají, což je daleko větší problém než covid samotný.

Výrazně se za těchto několik měsíců změnila role státu ve společnosti – z instituce, která ve svobodné společnosti hraje pouze okrajovou roli, se stát přetřansformoval v hlavního, vsudypřítomného demiurga

každé minuty našich životů. Tím se do přední naší pozornosti nutně dostalo odvěké téma lidské společnosti – nakolik, kdy a jak je potřebná ochrana občanů státem, a nakolik, kdy a jak je žádoucí usilovat o opak, o ochranu občanů před státem. Za komunismu jsme hledali ochranu před státem, pak jsme dvě krásná desetiletí považovali stát za svůj (nebyl nám cizí, nebyl naším nepřitelem) a teď už zase hledáme před státem spíše ochranu. Přejeme si, aby na nás neviděl a aby se nám do životů pletl co nejméně. A hlavně aby nespustil povinnou celoplanetární vakcinaci nás všech nejasně

vzniklými, málo testovanými a kdo ví, co všechno obsahujícími, vakcínami.

Toto věčné dilema lidské společnosti prymulovské zásahy státu v našem kontextu mimořádně vyhrótily – mnoho lidí se začíná bát, a to nejen covidu, ale opět, jako za komunismu, i státu. Za uplynulých osm měsíců (a než bude tato knížka dokončena a než vyjde, tak to bude měsíců nejméně devět, ne-li deset) se toho mnoho stalo a mnohé jsme nově a jinak pochopili a domysleli. Proto je Karanténa 2.0 nutná. Její psaní mne nesmírně obohatilo. Snad si najde své čtenáře. ■

OTÁZKA IVK

Vakcinace proti Covid-19?

Chápete vynucování očkování proti Covid-19, ať už ze strany státu nebo soukromých firem, jako zásah do občanských práv?

Stále více se mluví o tom, že některé firmy budou požadovat očkování proti Covid-19 jako podmínku pro nákup svého zboží či služeb zákazníky, ale dokonce i jako podmínkou pro zaměstnávání svých zaměstnanců. Má se postavit stát a jeho orgány za občany, kteří budou diskriminováni, když se očkovat nenechají?

* * *

Ladislav Jaki
Institut Václava Klause

Povinné nepovinné akce, to je termín, který si dobře pamatujeme z dob komunismu. Nyní se blížíme k „povinně nepovinným“ vakcínám. Ponechám teď stranou parametrické záležitosti, mezi nimi i fakt, že náš stát už utratil nebo se zavázal utratit miliardy za cosi, u čeho nikdo zatím nezjistil (protože to nemohl stihnout) dobu účinnosti. Jde totiž o cosi podstatnějšího.

Debata o povinném očkování totiž chodí kolem horké kaše, a tou je, do jaké míry přijímáme zdraví jednotlivce jako veřejný statek, a do jaké míry jde o statek typicky privátní, intimní, osobní. Legislativa kolem pojmu „veřejné zdraví“ tu existuje odedávna a spolu s povinným zdravotním pojištěním a ústavním nárokem na zdravotní péči vytváří bázi pro postoj, že my všichni, včetně svého zdraví a životního způsobu, jsme do jisté míry „majetkem“ státu. A od této báze stát odvozuje svůj mandát zacházet s námi jako s objekty svého působení, namísto toho, aby nás respektoval jako subjekty, od kterých je sám odvozen.

Povinné očkování není žádným zjevením. Je logickým pokračováním a dosavadním vyvrcholením aplikace doktríny, na základě které stát už dnes reguluje způsob života a zatěžuje některé chování malumem restrikcí a dodatečného zdanění a jiné protekce bonusem například v podobě dotování některých volnočasových aktivit

úzké skupiny lidí z prostředků všech poplatníků.

Zde leží jádro věci. Řešit až povinné nepovinné vakcíny už je trochu pozdě a je vlastně sporem o důsledky, nikoli příčiny šikánování lidí. Principiálním přístupem by bylo teprve to, kdybychom si od státu své zdraví vzali zpět a učinili z něj (až na naprosto výjimečné případy, do kterých současná situace rozhodně nespadá) opět přirozenou individuální hodnotu. A ze svého životního způsobu opět podstatnou a neoddelitelnou součást své nejosobnější identity.

Roman Šmucler
prezident České
stomatologické komory

Vynucování očkování ještě před uzavřením klinických testů považují za značně nebezpečné jako lékař ve smyslu nevratného poškození myšlenky imunizace jako takové. Očkování je dost možná největší úspěch medicíny v historii. Díky ní bylo chráněno ohromné množství životů před chorobami s vysokou smrtností (neštovice) nebo s trvalými následky (příušnice či obrna). To vždy ale stálo na pečlivém testování a to nejenom ve smyslu minimálních skupin před schválením ale i „čtvrté fáze“ – tedy dlouhodobé analýzy dat už ve fázi masového nasazení. V případě covidu se jedná o očkování proti chorobě se smrtností 3 promile (SZU), což už rovnou pro mnoho lidí nedává osobně smysl. Zároveň jsou experimentální skupiny ze třetí, rozhodující fáze testování, legračně malé. Těba

Pfizer měl jedno těžké onemocnění u očkováných a 9 u neočkováných (udáno jako 90% úspěch). Nasazení bude ihned masové – nebude fáze po schválení, kdy budeme na vzorku třeba milionu očkováných řešit komplikace a efektivitu. Zvažují se rovnou miliardy dávek.

V západní civilizaci je už nyní vysoká míra stádní imunity získaná několika vlnami onemocnění. Očkování bude atypicky vlastně až po epidemii. Číslo úspěšnosti prostě nemohou být tak impresivní ani jako u sezónní chřipky. Skuteční experti chápou smysl cíleně u vysoce ohrožených a zejména s odstupem času, kdy imunita bude klesat a půjde o prevenci návratu onemocnění. Tak jako se nedávno očkovalo proti, pro mnohé zapomenuté, prasečí chřipce (podobná smrtnost), která tu stále je. Stát ovšem nesmyslně tlačí na očkování u aktivních lidí (zákaz cest letadlem, vstupu na fotbal), kteří už často imunitu mají a nebudou nejspíše pozorovat u sebe nic jiného, než jen vedlejší účinky. Projevuje se tím chybná strategie nikoli chránit ohrožené a řekněme i je cíleně očkovat, ale umožnit ohroženým „bezstarostnost“ tím, že „lockdownujeme“ a poté naočkujeme všechny kolem nich, aniž by byla reálná naděje, že tito budou souhlasit.

Pak se snadno zdiskredituje očkování i proti skutečně nebezpečným chorobám, kde kvůli jisté aroganci státu (spoléhání na represii vůči rodičům), vidíme už nyní nebezpečné poklesy a nemoci se vrací. Zároveň očkování získává politické konotace – akce vyvolává reakci a nenechat se očkovat (a třeba i proti smrtící chorobě) se stává znakem nesouhlasu s vládní koalicí. Jistě

by byl spíše na místě profesionální marketing firem – konečně je to zboží za miliardy kombinovaný s laskavým informováním od skutečných státních expertů typu SZU.

Martin Červíček
senátor ODS, člen
Ústavně právního výboru
Senátu

Testování, trasování a očkování jsou důležité nástroje ke zvládnutí pandemické situace. Avšak aktuálně prezentovaný přístup státu k přijímání opatření, stejně tak jako k plánu, podmínkám a potřebě očkování, který se projevuje opět nedostatečným vysvětlením, změnami změn a represemi, je nedůvěryhodný. Nikdo si nemůže myslet a věřit, že neopodstatněné, nevysvětlené podmínky či manipulativní apely na zaměstnavatele nebo kohokoliv to změní a vyřeší. Jakékoliv podmiňování běžných možností občanů, zejména takových jako je možnost pracovního uplatnění, využívání jinak běžně nastavených benefitů, služeb atp., v souvislosti s DOBROVOLNÝM očkováním má represivní charakter a lze jej tedy považovat za jejich omezování resp. omezování jejich občanských práv. Povinností státu je chránit práva svých občanů a hledat řešení, která budou postavena na důvěryhodné autoritě státu a nikoliv pouze na bezradné autoritě podložené pohodlným užitím moci či přesouvání své odpovědnosti na někoho dalšího jako např. zaměstnavatele.

Jiří Beran
ředitel Centra očkování
a cestovní medicíny

Ano chápu to tak. Povinnost očkování na území našeho státu byla zavedena už v době Habsburské monarchie. V tom pokračoval i Československý stát a tak jedním z prvních zákonů podepsaných prezidentem Masarykem byl i zákon o očkování proti pravým neštovicím (412/1919 Sb). Zde se píše, že za „opětné oddalování povinnosti očkovací, může být vyměřena pokuta až do 200 K, nebo vězení až do 14 dnů“. Za 101 let je jiná doba a je třeba se smířit s tím, že jakékoliv očkování by mělo být dobrovolné a svobodné a to na základě informací, které poskytne ten, kdo očkování požaduje.

V tuto chvíli tyto informace MZd občanům neposkytuje. Trvá ale na premise, že prodělané onemocnění nás ochrání jen na 3 měsíce. Toto uplatňuje i u opakování karantény u osob, které onemocnění prodělaly. Všichni výrobci vakcín trvají na výroku, že za měsíc po aplikaci dvou dávek vakcíny jsme chráněni na dobu skoro stejnou jako prodělání infekce. Kombinací obou výroků

zjistíme, že ochrana po aplikaci dvou dávek vakcíny nemůže být v ČR delší než jeden měsíc. Pravdou je to, že prodělané onemocnění COVID-19 v jakémkoliv podobě nechá mnohaletou imunitu v buněčné paměti a tak v případě prodělání nemoci není nutné se očkovat.

Jan Hrnčíř
poslanec SPD, člen
Ústavně právního výboru
Sněmovny

Odmítnutí povinné vakcinace na Covid-19, nesmí mít za důsledek omezení základních lidských práv a svobod, a ani hospodářské, sociální a kulturní diskriminace ve smyslu Listiny základních práv a svobod. Nesmíme připustit vznik občanů dvojí kategorie očkovanych a neočkovanych proti Covid-19 s odlišnými právy a povinnostmi.

Jan Keller
sociolog

Je to zajímavý nápad, bylo by však třeba ho domyslet do důsledků. Jestliže by firmy vyžadovaly očkování zaměstnanců jako podmínku pro získání či udržení pracovního místa, je to úplně stejné, jako kdyby stát řekl majitelům a akcionářům těchto firem, že pokud se nenechají očkovat, budou jejich podniky znárodněny. Ať si každý posoudí, zda by to byl zásah do jejich občanských a vlastnických práv. Pokud by se postupovalo touto cestou, pak dalším krokem by logicky muselo být odnětí důchodů seniorům, kteří se nenechají očkovat. Jinak by byli důchodci zvýhodněni oproti ekonomicky aktivním. Se stejnou logikou by muselo být odepřeno lékařské ošetření nenaočkovanyým nemocným. Ve výsledku bychom nepochybně zvítězili nad covidem, protože málokdo by se dožil jeho útoku.

Zdeněk Koudelka
ústavní právník

Narižené očkování je zásah do práv člověka. Tradiční povinná očkování jsou dlouhodobě zdůvodněna výsledky vědy. Ale očkování proti čínské chřipce nemá dlouhou aplikaci.

Je správné jej nabídnout rizikovým skupinám starých a nemocných, zdravotníkům, pracovníkům v domovech důchodců - obdobně jako u očkování proti klasické chřipce. Nesmí být však vynucováno státem, ani zaměstnavateli.

Očkování je i kšeft. Nebudu překvapen, až se objeví informace, jak výrobci vakcín tlačili na povinné očkování. Nejprve bude nabídka očkování omezena, ale časem výroba vzroste a naopak klesne účinek koronastražení. U čínské chřipky se projeví omezenost očkování jako u jiných chřipek, když dojde k mutaci viru. Tedy bude tlak na další koronaočkování proti jiným kmenům. To by změnilo lidi v očkovací králíky s tím, že vše jakoby zaplatí stát, ale ten na to vezme peníze z daní.

V lednu 2010 se při prasečí chřipce prezident Václav Klaus postavil proti vládou organizovanému vyhazování peněz, když odmítl očkování. Čas mu dal za pravdu, nakonec vláda zaplatila nákup i následnou likvidaci zbytečné očkování látky tamiflu. Je správné říci NE povinnému očkování. Snad jej zákonodárci nenařídí. Očkovat se nenechám.

Vít Zvánovec
právník a historik

Ačkoliv je otázkou, zda odpověď do anket je tou nejlepší platformou, pokusím se o rigorosní právní rozbor. Začnu rozlišením právní normy a právního principu. Zatímco právní norma je závazná bezvýjimečně, právní princip jen do té míry, do které nepodporuje jinému právnímu principu. Lidská práva jsou právní principy.

V očkování stojí proti sobě ochrana veřejného zdraví a na druhé straně ochrana soukromí a lidská důstojnost. Na základě poměrování těchto lidských práv je nutno zvolit optimum a z obou principů použít maximum. Z přenosných (infekčních) chorob lze vydělit nakažlivé (angl. contagious) nemoci, které se liší tím, že jsou přenosné běžným kontaktem. Nemusí nás tedy zájmat ani malárie či jiné zoonozy, ani HIV a jiné krví přenosné nemoci.

Co se týká nakažlivých chorob přenosných vzduchem, je třeba zkoumat závažnost následku, která se liší od nachlazení po TBC. Je otázkou zdravotní politiky, jakou nakažlivou chorobu je vhodné považovat za nebezpečnou. Můj názor je, že takovou, která má smrtnost >10% nebo v tomto poměru vyvolává těžké, tj. trvalé, následky.

SARS-CoV-2 má podle SZÚ smrtnost 0,3%, trvalé následky nejsou známy. Nucené očkování je protiústavní.

Michal Semín
publicista, zakladatel
Akce D.O.S.T.

Vyžadování očkování proti Covid-19 pod hrozbou sankcí, ať už ze strany státu či soukromých společností, odporuje vědeckému

poznání, zdravému rozumu i zásadám spravedlnosti.

Důvod? Smrtnost této infekční choroby je jen o něco málo vyšší než v případě sezónní chřipky, u níž je očkování zcela dobrovolné a kdy lidé neočkovaní nejsou kráceni na svých svobodách. Navíc se ukazuje, že se tzv. účinnost vakcín proti Covid-19 nemá projevit zabráněním infekce, ale jen potlačěním symptomů. Stanou se tak očkování jen dalšími bezpříznakovými přenašeči? V takovém případě je vhodnějším prostředkem k posílení imunity prodělání nemoci, než vakcinace. V neprospěch plánované očkovací operace také hovoří na lidech dosud nevyzkoušená technologie, fungující na bázi genetického inženýrství. Vakcína, sloužící k masovému užívání, mívá za sebou více jak 6 let testování, u očkovacích látek proti Covid-19 je to však jen několik měsíců. Jejich případné dlouhodobé negativní vedlejší účinky nelze z důvodu absence empirických dat předpovědět a tak hrozí podobné zdravotní fiasko, jako v případě vakcíny proti prasečí chřipce, stažené kvůli četnému výskytu vysoce nebezpečné narkolepsie. Společnost Pfizer v dokumentaci ke své vakcíně uvádí, že není jisté, zda nebude mít fatální dopad na plodnost. Není v této souvislosti podezřelý, že si výrobci „zázračné vakcíny“ vymohli na vládách pro případ vážných zdravotních komplikací automatickou beztržnost?

Daniela Kovářová
prezidentka Unie
rodinných advokátů

V liberální společnosti věříme svobodě, lidskému rozumu a tomu, že lidé se rozhodují správně a že chápou pokroky lékařské vědy, protože vidí jejich užitečnost a chápou, že léčí nemoci a prodlužují život. Očkování (až na výjimky hrozící vyhlazením populace) nemá být povinné, intenzivně doporučované a státem podporované. Očkování lidé mají mít výhody, protože očkováním nechrání jen sebe, ale i jiné. Negativní strategie je méně účinná.

Úkolem státu je otevřeně a čestně informovat o výhodách očkování, podobně jako má upřímně informovat o jednotlivých vakcínách, jejich výhodách i nedostatecích, jak dlouho chrání, jaké mají dočasné vedlejší účinky, i o tom, že o dlouhodobých účincích zatím nemůžeme vědět přímo. Vzhledem k tomu, že v první fázi nebude očkovacích látek dostatek pro všechny občany země, není zapotřebí děsit obyvatelstvo sankcemi za odmítání očkování. Vysvětlovací kampaň nabude na účinnosti, jakmile přibude očkovanych spoluobčanů.

Zkušenosti se staršími vakcínami proti podobným nemocem ukazují, dlouhodobé vedlejší účinky nebyvají prakticky žádné. Všeobecné očkování je dnes patrně jedi-

nou reálnou cestou z nynější situace nestálé nejistoty, opakovaných lockdownů a nepříjemného života. Přesto je nutno počítat s tím, že vždy budou existovat menší skupiny alternativních občanů, kteří budou očkování podobně jako jiné vymoženosti odmítat.

Tomáš Břicháček
právník a publicista

Očkování proti Covid-19 by mělo být zcela dobrovolné, ponecháno na uvážení každého občana. Stanovení povinnosti nechat se očkovat nebo vznášení takových požadavků ze strany zaměstnavatele bych považoval za nepřiměřený zásah do svobody a soukromí jednotlivce. Nepředbíhejme ovšem událostem; doufejme, že v této věci zvítězí zdravý rozum a umírněnost.

Jan Kudrna
ústavní právník

Osobně mám za to, že se nemá takřikajíc dělat účet bez hostinského. Žijeme v době, která je přeplněná nejrůznějšími vyjádřeními, kterým ale chybí to nejpodstatnější – znalost věci. Je tedy zajímavé sledovat vyjádření, která jsou obvykle více dojmy než promyšlenými postoji. Zajímavé ke sledování jsou ale ne z hlediska svého obsahu, ale proto, jak často se mění. Co platilo včera, je dnes už jinak.

Jak lze tedy brát vážně vyjádření jakéhokoliv představitele ohledně jeho postoje k očkování, když vakcína v době jeho vyjádření ještě neexistovala? V okamžiku, kdy odpovídám na tuto anketní otázku, začaly s očkováním Británie a Rusko. Teprve tam se ukáže, jak je která vakcína doopravdy účinná, jaké má vedlejší účinky. Protože v tomhle okamžiku skončil marketing a propaganda a přišlo lámání chleba. Očkování ve větším rozsahu také ukáže, jaké bude mít plošné účinky, jak velkou část populace bude třeba proočkovat, aby epidemie skutečně opadla. A jak často bude třeba přeočkování.

Osobně mám za to, že u nás poptávka po očkování převyší nabídku. Podobně i v jiných zemích. Tedy že vůbec nebude nutné lidi do očkování nutit. Vyjádření nejrůznějších korporací tedy považuji za předčasná a zcela zbytečná. Nicméně pokud nebude proočkována dostatečná část populace na to, aby epidemie byla sražena, potom osobně nevidím problém v tom, aby očkování proti koronaviru bylo státem nařízené jako povinné pro každého, kdo nebude mít prokazatelné zdravotní kontraindikace. Dosavadní vývoj nejenom u nás

ukazuje, že bez ohledu na šíři omezení virus nemizí, a jedinou cestou ven ze situace společenského přiškrčení je plošná vakcinace.

Ostatně tak činíme u řady nemocí, počínaje tuberkulózou, přes tetanus, až po zarděnky a spalničky. A konec konců, chce-li někdo vycestovat do rovníkových zemí, musí se nechat naočkovat proti žluté zimnici. Tedy důvody pro nařízené očkování v individuálním, ale i společenském zájmu existují.

Jan Žamboch
farmaceut a právník

Požadavek na očkování v rámci soukromého vyjednávání je legitimní – lze na něj nepřistoupit. U smluv pracovních je ovšem nutno se obávat, že donutit zaměstnance k očkování bude na základě § 106 zákoníku práce možné i navzdory stávající smlouvě. Hledat ochranu před nátlakem covidistů u státu, hlavního covidisty, asi smysl nemá, účinnou ochranu může stát poskytnout asi jen prostřednictvím fungujících soudů, a ty zatím docela obstály. Pomoci mohou volby – zatím se ovšem covidistům žádná strana postavit nechystá.

Státem nařízené očkování je zásahem do práv vždy. V případě Covid-19 ani není nutno se vypořádávat se složitou otázkou očkování dětí, aby jeho vynucování státem šlo jednoznačně odmítnout. Ponechávám stranou, že zejména u nových přípravků na méně závažné nemoci a s novým mechanismem účinku (proti tzv. mRNA vakcíně by jindy aktivisté vyvolali úplný běs – do těla se vnáší cizí gen) obzvláště platí zásada, že není-li nutné lék podat, je nutné jej nepodávat. Velké obavy vyvolává sladěný postup státu a „společenskou odpovědností“ posedlého velkého byznysu. Bojím se sloganů typu „Jsme Covid-free“ či „U lidí bez anti-Covid očkování nenakupujeme“ – ani raději nevím, co připomínají.

Daniel Kaiser
redaktor časopisu Echo

Ano, byl by to skandální zásah. Nevím, jestli do občanských práv, ale určitě do života. Někteří právníci tvrdí, že leteckým společnostem nebo dokonce firmám nelze zakázat, aby od svých zákazníků nebo zaměstnanců papír o očkování vyžadovaly. Kde bych od vlády očekával protest, je scénář, v němž se celá EU „domluví“, že vakcína bude podmínkou cestování za hranice. Každopádně by se proti tomuto nepřímému nucení k vakcíně měla vyhradit nějaká politická strana. ▶

Asi polovina lidí v republice je pevně rozhodnuta nedat se očkovat. Hrozí tedy rozdělení na dvě zhruba stejně velké třídy – vakcínový apartheid. A i kdyby chystaná přesvědčovací kampaň vlády byla úspěšná a počet odmítačů by se podařilo srazit na několik málo procent, principiálně to bude pořád stejný zásah do práv jednotlivce. Osobně proti vakcíně nějak apriori vyhraněný nejsem, ale tady si neuvěřitelným způsobem zahráváme se svobodou, s tím, že základní občanská práva jsou nedotknutelná.

Luboš Zálom
místopředseda
Svobodných

Firmy mají v zásadě právo klást si jakékoliv smluvní podmínky a je pouze na budoucích zákaznících či zaměstnancích, zda na ně budou ochotni přistoupit, a dojde tak ke směně, nebo nepřistoupí, a směna se tedy neuskuteční. Tak by tomu mělo být ve svobodné společnosti. Problém je, že ve svobodné společnosti nežijeme.

Vládní politika vnáší do aktu dobrovolné směny hodnot stále větší míru chaosu, vytváří atmosféru nerovnováhy nebo přímo nátlaku. Tak je tomu i dnes, v době tzv. pandemie. Vidíme, že je to hlavně stát, kdo pod záminkou boje s virem ničí naši svobodu ve stále masivnější míře. Zakazuje podnikat, pracovat, zkrátka vydělávat na živobytí. Mnohé firmy jistě čekají na vakcínu jako na prostředek, který jim umožní normálně fungovat, proto již teď dávají najevo, že ve věci vakcinace půjdou jakékoliv vládní politice na ruku. Vláda si nejspíš nedovolí uvalit na celou veřejnost povinnost vakcinace, ale soustavně vytváří atmosféru, která k ní lidi přinutí okolnost-

mi. To je třeba odmítnout. Covid-19 není tetanus, záškrť či pravé neštovice a plošnou vakcinaci neospravedlňuje. Nečekám však, že by se stát postavil za ty, kteří se očkovat nenechají a setkají se kvůli tomu s diskriminací.

Petr Kolman
vysokoškolský pedagog
a právník

Jak říkala, už moje babička, cesta do pekla bývá dlážděna těmi nejlepšími úmysly. Ano, stále rostoucí tlak na co nejrychlejší plošnou vakcinaci proti Covid-19 budí asi nejenom ve mně nemalé pochybnosti. Očkování má údajně začít již v lednu nastávajícího roku.

Co mne jako právníka extrémně znepokojuje je skutečnost, že se objevují informace o tom, že očkování fyzické osoby budou odměněni jakýmisi „pamlskovitými bonusy“ ve formě kupříkladu zproštění povinnosti nošení náhubku, pardon roušky. Anebo obdaření Covid-pasem budou moci volně cestovat do zahraničí. Tohle má být právní stát v 21. století? Není to spíše rok 1984?

Nejsem politik, avšak jako občan ČR varovně zvedám prst, aby byl očkováním jakkoli podmiňován výkon základních lidských práv a svobod.

Ergo kladívko, nový typ koronaviru přece nijak neodůvodňuje plošné omezování občanů a zásahy do práv. V principu je srovnatelný kupříkladu se silnějšími viry chřipky, kvůli kterým nikdy v minulosti nebyla takováto plošná opatření ani zvažována.

Nerad bych se dožil světa, kde kupříkladu žalobu ke správnímu soudu či ústavní stížnost bude moci podat jen *očkováný (nad)*

člověk, dodávám na závěr v laskavé nadsázce.

Dušan Šrámek
politický komentátor

Podobná otázka by ještě před rokem zněla jako blbost, nebo sci-fi. Z toho je vidět, kam nás koronakrize za tu dobu posunula. Odpověď není jednoznačná. Jako liberál jsem pochopitelně proti tomu, aby kdokoli nařizoval komukoli, koho má obsloužit, kdo má být vpuštěn do jeho soukromých služeb. Jestliže toto právo podporuji u subjektů, které by chtěly filtrovat své zákazníky s ohledem na své politické, sexuální či rasové preference, nelze jim toto právo upírat ani v případě možných zdravotních rizik, ať už pro zaměstnance či zákazníky. V tomto případě jde i o obavu, aby se dotyčný poskytovatel nestal ohniskem nákazy, a tím pádem pak čelil státním či hygienickým restrikcím, případně žalobě o náhradu škody ze strany nakažených. Tím pochopitelně nechci hodnotit míru takových obav.

Jinou věcí bude, jak bude dotyčný dokladovat, že byl očkován, jakou formou bude případný údaj verifikován, což může narazit i na otázku ochrany osobních údajů.

Měl by tedy nějak stát zasahovat? Z liberálního principu opět nepochybně plyne, že stát by do toho zasahovat neměl. Respektive neměla by do toho zasahovat moc výkonná ani zákonodárná. Jinou věcí je, že nikdo nemůže zabránit občanu, kterému kvůli neočkování, či odmítnutí prokázat se, že byl očkován, byl odepřen přístup k nějakému zboží či službě, hledat zastání u soudů, například i za využití antidiskriminační legislativy, či zákona na ochranu osobních údajů. ■

NABÍZÍME

Unie ve stínu brexitu. Tomáš Břicháček. Praha, Institut Václava Klause 2020.

Výsledek britského referenda v červnu 2016 znamenal pro Evropskou unii silný otřes. Nemyslitelné se stalo skutkem: Unie měla poprvé v historii přijít o jeden členský stát, a to navíc stát klíčový. Série krizí a neúspěchů, která právě dospěla k novému vrcholu, poskytla naléhavý podnět k uvědomění si, že evropská integrace se už dlouhou dobu ubírala špatným směrem.

Odvážné rozhodnutí Britů vzbudilo naděje, že se Brusel změní. Řada komentátorů náhle požadovala hluboké reformy, návrat pravomocí členským státům, rozvolnění svěřací kazačky, konec velkopanské povýšenosti unijních činitelů. Předpovídán byl přechod k vícerychlostní integraci, zeštíhlení záběru Unie na vnitřní trh a s ním úzce související oblasti, opuštění centralistické linie, jakož i ambicí vytvářet společný státní útvar a unijní lid...

Tři roky se vedla velká diskuse o budoucnosti zúžené EU-27. Nyní je načase poohlédnout se po jejím průběhu a rozebrat její výsledky. Právě o tom je kniha *Unie ve stínu brexitu*.

288 stran, 150 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

Nestrašte nás PSEM

Václav Klaus

Cílené, záměrné a svévolné zastrašování veřejnosti nejen pokračuje, ale nabylo nové síly. Nestačí nepřetržitý tok záběrů injekčních stříkaček, testovacích tyčinek, zdravotníků ve skafandrech, prázdných vojenských polních nemocnic, uvádění počtu nakažených a zemřelých lidí na celém světě několikrát za den. To už leckterí „prokoukli“. Muselo se začít argumentovat „vědecky“.

Číslo R přestalo stačit. Muselo se přejít na veličinu PES, která není jedním číslem, ale součtem několika arbitrárně vybraných ukazatelů.

Nejprve bylo pro tento účel používáno tajuplné číslo R, kterému jsem se kriticky věnoval ve své knize „Karanténa 2.0“. Je evidentní, že hodnota R není přímo měřitelná, ale je „odhadována pomocí matematických modelů, které jsou zásadně ovlivněny strukturou použitého modelu a hodnotami jeho parametrů“. Jak říká americký profesor P. L. Delamater, „mnoho parametrů těchto modelů jsou pouhé poučené odhady, neboť jejich hodnota je buď neznámá, nebo není přímo měřitelná“. Ve výzkumné práci to možný postup je, je-li však toto číslo bezprostředně používáno pro politická rozhodnutí, pak je to mimořádně riskantní. A je-li něco uváděno na několik desetinných míst, lidé tomu věří. O to je to větší podvod.

Číslo R však přestalo stačit. Muselo se přejít na veličinu PES (Protiepidemický systém),

která není jedním číslem, ale součtem několika arbitrárně vybraných ukazatelů: počet nově pozitivních za posledních 14 dní, počet pozitivních seniorů za posledních 14 dní, průměrná pozitivita testů a reprodukční číslo (nejednou se mluví o zjednodušeném výpočtu reprodukčního čísla). Pozitivní samozřejmě znamená pozitivně testovaný prostřednictvím velmi chybujících testů a prostřednictvím vysoce proměnlivé testované skupiny obyvatel.

Známost a dlouho diskutovanou věcí je kvalita vstupních dat. Kdo, kdy a jak byl zrovna testován – ohrožené skupiny, náhodně vybrané vzorky populace, dobrovolně se testující, samoplátci, kteří potřebují testy z např. administrativních důvodů – je pro v indexu PES používané ukazatele naprosto klíčové. Je evidentní, že se testované skupiny v čase výrazně proměňují, což využitelnost dat zásadně snižuje. O tom je sice diskutováno, ale vládní epidemiologové veškeré kritické výtky přehlížejí.

Něco jiného je, že index PES (mající hodnoty od 0 do 100) sečítá hrušky s jablky. To sice je nadsázka, ale zároveň je to velmi přesný popis používané metody. V pondělí ráno jsem viděl na ČT24 tuto rovnici:

$$16 + 16 + (20 + 2) + 10 = 64$$

Tato čtyři čísla, resp. pět, jsou sečítána, jako kdyby to byla jenom jablka, nebo jenom hrušky. V tu chvíli by to bylo sčítatelné, ale tak to není. První číslo rovnice bylo „nově pozitivní za 14 dnů“, druhé „nově pozitivní seniori za 14 dnů“. To přeci nemůže být 32, to by nám autoři museli prozradit, jaké tajuplné váhy dávají těmto dvěma ukazatelům. Ty přeci samy o sobě není možné sečítat. Číslo 22, resp. 20 + 2, je „průměrná hodnota pozitivních testů“, čili – zatímco ta první dvě čísla jsou v tisících – toto číslo jsou procenta.

Dají se tisíce a procenta sečítat? Přímo určitě ne, každé z těchto čísel musí mít v celkovém výpočtu – který má dát hodnotu od 0 do 100 – nějakou váhu. Je významnější počet pozitivních seniorů za 14 dní, nebo průměrná pozitivita testů za posledních 7 dní? Autoři určitě nejsou tak hloupí a musí to nějakými „vahami“ propojovat. Nejsou právě tyto „váhy“ jednotlivých ukazatelů naprosto klíčové? Známe jejich konstrukci? Mohou ji tvůrci PSA obhájit? Znovu opakuji, že nejde o výzkumnou studii, ale o bezprostřední podklad k rozhodování vlády.

Nejde o nezávazná experimentální cvičení epidemiologů či na ně napojených statistiků. Jde o klíčové parametry pro rozhodování vlády o našich životech.

V analýze PSA by bylo možné dlouze pokračovat, a to jsme určitě na všechny problémy pohledem zvenku nepřišli. Je jich mnoho. Ministerstvo zdravotnictví uvádí, že „model pro výpočet R-čísla pracuje s počty nově nakažených osob“, a dodává, že „na základě těchto údajů můžeme prostřednictvím kalibrace tohoto modelu odhadnout hodnotu reprodukčního čísla“. Nicméně, počet pozitivně nově testovaných už je jedním z prvků výpočtu PES a podruhé je do něho zařazován, jako jeden ze samostatných podkladů pro výpočet R. Jsou tam tedy dvakrát.

Opakuji znovu, že nejde o nezávazná experimentální cvičení epidemiologů či na ně napojených statistiků. Jde o klíčové parametry pro rozhodování vlády o našich životech.

Publikováno na iDNES.cz, 8. prosince 2020.

OCHUTNÁVKA Z PŘIPRAVOVANÉ KNIHY

Znovunalezené sešitky 50 let starých výpisků*

Václav Klaus

Od ledna do konce září roku 2020 jsem psal své – jak jsem to nazval – výpisky z četby (spíše nebeletrie) a vzniklo jich celkem třicet čtyři. Byly to výpisky z let 1980–2020. Byl jsem strašně smutný, že jsem nemohl nalézt své předcházející zápisníky a myslil jsem, že už jsou definitivně ztraceny.

* Text je „ochutnávkou“ z připravované knihy výpisků Václava Klause vznikající ve spolupráci časopisem Echo.

Ukázalo se, že ztracené nebyly. Ve středu 2. prosince jsme tyto zápisníky, které tam byly přivezeny z Pražského

Výpisky začínají rokem 1970, tedy v nejsmutnějších chvílích posrpnové éry, kdy už – i u těch největších optimistů – vymizely všechny naděje na nějaký rychlý návrat do alespoň předsrpnového stavu.

hradu v březnu 2013, objevili v jedné z mnoha krabic na půdě našeho institutu. Od té doby se do ní nikdo nepodíval. Jsou to dokumenty unikátní z mnoha důvodů, staré 50 let.

Začínají rokem 1970, tedy v nejsmutnějších chvílích posrpnové éry, kdy už – i u těch největších optimistů – vymizely všechny naděje na nějaký rychlý návrat do alespoň předsrpnového stavu. Mnoho lidí zcela rezignovalo, ale jak dokazují mé výpisky, já pokračoval ve čtení, studiu i zapisování si hlavních myšlenek z přečteného. Vyhazování ze zaměstnání se – zejména u nekomunistů (tedy těch, kteří nebyli vylučováni z KSČ, což bylo největším proviněním) vleklo, záměrem režimu bylo neumožnit snadné pracovní právní spory. I já proto ještě i rok 1970 prožil v Ekonomickém ústavu ČSAV. Hledala se metoda, jak se lidi jako jsem byl já zbavit, až se našla v reorganizaci Akademie věd formou jejího zrušení, která za-

městnanecký poměr ukončila všem. Někteří byli samozřejmě ihned znovu přijati, někteří ne. Já byl „odejit“ proto až v únoru 1971.

Když si jeden můj dnešní mladší kolega (narozený až v 60. letech) vzal do ruky tyto mé zápisníky, byl překvapen, že je v nich drtivá většina poznámek a citátů v angličtině. Měl pocit, že se to tenkrát nesmělo. Jak uvidíme, bylo to všechno daleko složitější – akademické knihovny ještě existovaly (a normálně půjčovaly). Ukazuje se také, že v této době mého života dominovala teoretická ekonomická literatura (se kterou zde nebudu obtěžovat) i rezidua debat o ekonomických reformách šedesátých let, zejména u nás a v Maďarsku. Jinde byly téměř zanedbatelné.

Tehdy v ekonomické literatuře převažovala debata o monetarismu, který jasně vítězil nad keynesiánstvím. Četl jsem Chicagskou školu (a její odpůrce).

Tehdy v ekonomické literatuře převažovala debata o monetarismu, který jasně vítězil nad keynesiánstvím. Četl jsem Chicagskou školu (a její odpůrce), jména jako *Friedman, Meiselman, Don Patinkin, Hicks, Dorfman, Balassa, Tobin, Meltzer, H. G. Johnson* a další byla mojí každodenností. Ale to by bylo pro jiné čtenáře.

O našich tématech jsem tehdy nejvíce mluvil s naším filosofujícím ekonomem (či ekonomizujícím filosofem) *Ludvíkem Fojtíkem*, který se právě nedobrovolně přesouval z pozice učitele na ČVUT do kotelny. Mám tu poznamenáno jeho pár pěkných vět:

- problém levicovosti českých intelektuálů a inteligence už od třicátých let;
- umění jako vedlejší produkt kultury, nikoli jako nejvyšší vrchol kultury;
- nespokojenost lidí jako antropologická konstanta;
- víra v marxismus vede k totální negaci víry u nás, proto absolutní antiidealismus;
- Vladimír Páral jako vrchol materiálna, ale chybí mu tragika, atd.

Byla strašná škoda, že prožil mnoho následujících let v kotelně.

Z kolegů v práci jsme si byli nejbližší s *Tomášem Ježkem* a *Josefem Kreuterem*. Oba se stali známými osobnostmi polistopadové éry. Ostatní kolegové se snažili zalíbit novým mocipánům (a vstupovali do SSM).

Mám vypsané hezké věty od *prof. Patočky* z jeho článku „*Filosofie českých dějin*“ (Sociologický časopis, č. 5, 1969). Pro Jungmanna byl „národ přírodní jednotou společenská, nemá smysl hledat pro národ nějakou mravní úlohu odlišnou od sebeudržení a seberozvíjení“. Bolzano „viděl v národě jednotu politikou, smysl existence národa je v morálních výkonech“, Palacký se pokusil o syntézu. Pro Patočku je „obsahem českých dějin stá-

lý kontakt a boj slovanského živlu s německým“ (str. 461). To by mu dnes asi neprošlo.

Oslnil mne i *Boris Pilňak*, který už ve dvacátých letech psal: „Evropská kultura je ve slepé uličce. V posledních dvou staletích, od Petra Velikého, chtěla ruská říše tuto kulturu přijmout. Rusko se jí mohlo zalznout, bylo příliš gogolovské. Až revoluce postavila proti sobě Rusko a Evropu. A hle: hned po prvních revolučních dnech se Rusko vrátilo způsobem života a zvyky do 17. století“. To číst v srpnu 1970, dva roky po srpnu 1968, bylo velmi inspirativní. Ale právě tehdy to bylo u nás publikováno.

Ještě bylo relativně krátce – teď se to nezdá – po druhé světové válce. Hltali jsme proto knihy o této době. Úžasná byla kniha anglického zpravodajského důstojníka (a spisovatele) *Trevora-Ropera* „*Poslední dny Adolfa Hitlera*“. Vyberám z ní aspoň jednu větu: „Nacistický stát nebyl totalitním, nebyla to vláda, ale dvůr – spleť osobních říší, osobních armád, osobních výzvedných služeb. Politika se stala politikou feudální anarchie... Podstatou nacistické filosofie je nihilismus“.

Pořád pokračovalo vypořádávání se s Marxem: „Marx, dvojnásob odcizený, svým židovstvím a současně svou židovskou sebenávistí, potřeboval novou vlast, aby existenciálně získal půdu pod nohama. Tuto svou novou vlast našel v národě pracujících“ (řikal *A. Künzli*).

Krásná stará paní, bývalá lékařka, nevidí v dnešním SSSR nic pozitivního, prý to byla pouze výměna jednoho absolutismu za druhý, asi horší (byl to krásný příklad starého ruského inteligenta).

Při prázdninové cestě na Liptov mi říkal jeden „pán notár“ ze své vlastní zkušenosti: „Zápotocký v roce 1954 pronesl projev do rádia, že nikoho nebudou nutit do JZD a už odpoledne čekali rolníci na východním Slovensku, když se dobytek vracel z pastvy a rozebírali si ty, které jim původně patřily, domů. Pak přijeli znovu agitátoři, ale všichni muži utekli z vesnice do lesů a zůstaly tam pouze ženy. Postavili vždycky vojáky

s kulometem do dvora stavení a několik hodin „přesvědčovali“ – ženy se prý pouze tiše modlily Otčenáš a zároveň s tím opakovaly – Odstup satane!“. Jedna věc je o tom číst, druhá to takto slyšet.

Jako stále ještě „akademik“ jsem byl v roce 1970 na konferenci ve Varšavě, na výměnné cestě v Moskvě a Leningradu a v bulharské Varně. Pár mých postřehů z Moskvy:

- strašně moc lidí, strašně se strkají a jsou hrozně oblečení. Všichni jsou tak nějak zamračení, unavení a nevrlí, možná, že to dělá to počasí (byl duben);
  - všude spousty překupníků (jako výraz ekonomické nerovnováhy a nedostatku na trhu), všude fronty, strašně málo restaurací, neexistují pohlednice, ale fronty lidí před Tretjakovskou galerií, policie pískáním udržuje pořádek (před galerií!);
  - v Ústavu pro mezinárodní politiku a ekonomiku (IMEMO) prý pouze pět lidí z více než tisíce souhlasí se srpnovou okupací Československa (v Moskvě jsem se opakovaně setkával i se slavným německým spisovatelem Heinrichem Böllem a ten mi říkal, že se ještě v Moskvě nesetkal s nikým, kdo by s okupací souhlasil);
  - Leningrad je něco úplně jiného než Moskva, vypadá jako evropské město;
  - krásná stará paní, bývalá lékařka, nevidí v dnešním SSSR nic pozitivního, prý to byla pouze výměna jednoho absolutismu za druhý, asi horší (byl to krásný příklad starého ruského inteligenta v jednom z velkého množství velmi svobodných intelektuálních mikroseskupení – za tři týdny jsem jich navštívil hodně);
  - většinový názor (i ve světě akademiků a vysokoškolských učitelů) na invazi do Československa měl tři základní prvky:
  - oni nás osvobodili, tak si to mohou dovolit;
  - oni na nás doplácí, proto je u nich tak nízká životní úroveň;
  - jestli by nepřišli oni, druhý den by přišli revanšisté ze Západu.
- Naproti tomu velké množství normálních ruských lidí, kteří se mi kvůli srpnu 1968 neodvažovali ani podívat do očí. Tak se styděli. Bylo to nesmírně poučné.

4. 12. 2020

Předplatné IVK na rok 2021

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.

Studentské předplatné 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz